

Zdzisław Wołk

Uniwersytet Zielonogórski

**RENATA TOMASZEWSKA-LIPIEC, PRACA ZAWODOWA –
ŻYCIE OSOBISTE. DYSONANS CZY SYNERGIA?,
WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU
KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY,
BYDGOSZCZ 2018**

Życie człowieka jest nierozzerwanie związane z pracą zawodową, która jest formą aktywności służącą głównie zaspokajaniu potrzeb egzystencjalnych. Funkcji realizowanych przez pracę jest jednak dużo więcej, toteż ograniczenie się do wspomnianej roli stanowiłoby znaczne uproszczenie. Aktywność pracownicza (zawodowa) jest głównie realizowana w dorosłości i wywiera znaczny wpływ na sposób realizacji przez człowieka zadań rozwojowych. Nie sposób postrzegać pracę wyłącznie jako sposób pomnażania dorobku materialnego. Praca stanowi bowiem także formę służącą rozwojowi osobowości w każdej z jej sfer, doskonali ją i uszlachetnia. Niegdyś praca zawodowa była nierozzerwalnie związana z życiem pozazawodowym, osobistym, rodzinnym. Wykonywano ją w gospodarstwie domowym, równolegle z realizacją innych obowiązków. Z czasem, wraz z narastającą jej złożonością, koniecznością wspierania się maszynami i urządzeniami specjalistycznymi wyłoniła się i przeniosła do zakładów pracy. Nawet wtedy rzadko możliwe było jej wyraźne oddzielenie od życia osobistego, pozazawodowego. Współcześnie związki te znowu stają się silne i życie zawodowe i pozazawodowe stają się bardzo ściśle, a obydwa obszary życia mocno wzajemnie się warunkują. Poszukuje się zarówno odpowiedzi na pytanie, czy możliwy jest kompromis pomiędzy pracą zawodową i życiem osobistym, oraz jakie warunki są konieczne do jego osiągnięcia. Czy jest on pożądany, czy może nie należy do niego dążyć. Czy i jakie znaczenie ma synergia pomiędzy aktywnością zawodową i życiem osobistym dla pracy w sensie ekonomicznym (zorientowanej na zysk) i w wymiarze personalistycznym (zorientowanym na człowieka). Takich pytań jest wiele i pomimo licznym badań i publikacji na ten temat, odpowiedzi wciąż nie ma. Dobrze więc, że Renata Tomaszewska-Lipiec podjęła wysiłek kompleksowego opracowania teoretyczno-empirycznego na ten temat. Przyjęty bardzo szeroki zakres problemowy rzutuje nie tylko na obszerność dzieła, ale też na nieuchronne w takim przypadku zawężenia lub niekiedy uproszczenia niektórych prowadzonych rozważań. W przypadku opiniowanej książki nie jest to jednak jej słabością. Można ją bowiem potraktować jako kompleksowe, całościowe spojrzenie

na zagadnienie relacji praca – dom. Jest zarysem problemowym stanowiącym solidne podstawy do wyprowadzania dalszych, szczegółowych badań, tym bardziej że jest to opracowanie staranne i dojrzałe. Tematyka podjęta w książce Renaty Tomaszewskiej-Lipiec jest niezwykle aktualna i ważna. Opracowanie ma charakter interdyscyplinarny, może być wykorzystane przez badaczy wielu dziedzin nauki, a także mogą je z dużym pożytkiem wykorzystać w swojej działalności menedżerowie i pracownicy HR.

Praca jest obszerną monografią naukową liczącą wraz z załącznikami blisko 700 stron. Jest to wielowątkowe, gruntowne studium, zawierające dojrzałe, pogłębione rozważania teoretyczne, a także omówienie wnikliwych ogólnopolskich badań empirycznych zaprojektowanych i przeprowadzonych przez Autorkę.

Struktura książki jest nietypowa ze względu na niewyodrębnienie rozdziału metodologicznego. Dokonany przez Autorkę zabieg umieszczenia założeń koncepcji badań własnych na początku pracy, jako część rozbudowanego wstępu, jest rozwiązaniem właściwym. W ten sposób Autorka już na początku książki zaznajamia czytelnika ze swoimi zamierzeniami badawczymi, przedstawionymi w jej dalszej części. Ukierunkowuje także studiowanie kolejnych rozdziałów teoretycznych.

W poszczególnych rozdziałach Autorka omówiła wnikliwie problematykę pracy zawodowej i jej roli w życiu człowieka w świetle literatury. Rozważania te są przejrzyste, a krajowe i liczne zagraniczne źródła, do których się odwołuje, są reprezentatywne. Autorka swobodnie, ze znanstwem dojrzałe interpretuje przywoływane tezy i myśli, niekiedy prowadzi z nimi dyskusję, która jest wyważona i racjonalna. Rozdziały teoretyczne ukazują bardzo dobre rozeznanie Autorki w literaturze dotyczącej pracy zawodowej i jej relacji z życiem pozazawodowym z wielu obszarów wiedzy. Zostały opracowane na wysokim poziomie i ukazują wysoki poziom warsztatu naukowego i pisarskiego Autorki.

Projekt badań własnych został zaprezentowany w dwóch częściach. Pierwsza, zasadnicza zamieszczona została na początku książki. Zawiera ona określenie przedmiotu badań, którym Autorka uczyniła relacje między pracą zawodową a życiem osobistym osób pracujących, ograniczając je jednakże do jednokierunkowego wpływu pracy zawodowej na życie osobiste. Jest to świadomy zabieg Autorki, która w ten sposób kosztem badania wpływu życia zawodowego na pracę zawodową uzyskała możliwość przeprowadzenia bardziej wnikliwych analiz na zawężony, lecz i tak obszerny obszar badawczy. W ten sposób pozostawiła szerokie pole badawcze do eksploracji w przyszłości.

Postawione cele badawcze dobrze ukierunkowały dalsze postępowanie metodologiczne Autorki, a przyjęty model badań własnych jest dojrzały, kompletny i spójny.

Autorka w drugiej części monografii przedstawiła wyniki swoich badań empirycznych. Zaprezentowane i wnikliwie omówione zostały one w trzech rozdziałach. W pierwszym z nich scharakteryzowani zostali badani oraz przedstawiony teren badań. Bogate informacje zawarte w tym rozdziale zawierają duży ładunek poznawczy,

nieograniczający się do informacji statystycznych. Ukazują różne środowiska pracy i zachodzące w nich zjawiska stanowiące potencjalne wyznaczniki sytuacji osobistej pracowników zatrudnionych w różnych firmach, w różnych branżach i na różnych stanowiskach pracy.

Zebrany materiał empiryczny ukazuje złożoność problemów i związane z tym tendencje i prawidłowości wzbogacone indywidualnymi doświadczeniami i opiniami pracowników.

W przypadku badań zaprezentowanych w opiniowanej pracy wzbogacenie danych ilościowych o sytuacje doświadczane przez konkretnych pracowników jest rozwiązaniem trafnym i znakomicie się dopełniającym.

Kolejne rozdziały empiryczne stanowią przedstawienie dalszych wyników badań własnych. Podobnie jak poprzednio, a starannie opracowane. Analizy są przekonujące, interpretacje dojrzałe i wyważone, wnioskowanie adekwatne do uzyskanych rezultatów.

Otrzymany i opracowany materiał badawczy uprawnia Autorkę do przedstawienia wniosków i rekomendacji skierowanych głównie do praktyki. Także wkład do teorii pedagogicznej w podjętym zakresie jest znaczący.

Jestem przekonany, że książka prof. dr hab. Renaty Tomaszewskiej-Lipiec znajdzie licznych czytelników nie tylko w gronie pedagogów pracy, lecz również wśród przedstawicieli innych nauk, zwłaszcza wśród osób zajmujących się problematyką pracy człowieka i pracujących z ludźmi. Rekomendacje dla pracodawców wyraźnie wskazują na jedną, lecz nie jedyną z grup odbiorców.

*

Książka prof. dr hab. Renaty Tomaszewskiej-Lipiec zatytułowana *Praca zawodowa – życie osobiste. Dysonans czy synergia?* została doceniona w środowisku pedagogicznym, czego wyrazem jest przyznanie I miejsca w ramach III edycji konkursu Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego na Wybitną Monografię za rok 2018. Zaplanowano, że dyplom zostanie wręczony podczas X Zjazdu Pedagogicznego, który odbędzie się w Warszawie w 18-20 września 2019 r.